

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A PATRA

**CAUZA BIO FARMLAND BETRIEBS S.R.L. ÎMPOTRIVA
ROMÂNIEI**

(Cererea nr. 43639/17)

HOTĂRÂRE

Art. 6 § 1 (latura civilă) • Proces echitabil • Curtea de apel, care s-a pronunțat în ultimă instanță, a respins o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, adresată Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), fără a face referire la niciunul din cele trei criterii *Cilfit* ale CJUE

STRASBOURG

13 iulie 2021

DEFINITIVĂ

13/10/2021

Hotărârea a rămas definitivă în temeiul art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Bio Farmland Betriebs S.R.L. împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-o cameră compusă din:

Yonko Grozev, *președinte*,

Tim Eicke,

Faris Vehabović,

Iulia Antoanella Motoc,

Armen Harutyunyan,

Gabriele Kucsko-Stadlmayer,

Ana Maria Guerra Martins, *judecători*,

și Andrea Tamietti, *grefier de secție*,

Având în vedere:

cererea (nr. 43639/17) îndreptată împotriva României, prin care o societate cu răspundere limitată cu sediul în acest stat, societatea Bio Farmland Betriebs („societatea reclamantă”), a sesizat Curtea la 8 iunie 2017, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”),

decizia de a aduce la cunoștința Guvernului român („Guvernul”) capătul de cerere întemeiat pe art. 6 § 1 din Convenție privind nemotivarea de către instanța de ultim grad de jurisdicție a respingerii unei cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare, adresată Curții de Justiție a Uniunii Europene, precum și de a declara cererea inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere, observațiile părților, după ce a deliberat în camera de consiliu, la 22 iunie 2021, pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

INTRODUCERE

1. Societatea reclamantă susține că, încălcând art. 6 § 1 din Convenție, curtea de apel, care s-a pronunțat în ultimă instanță, a respins cererea acesteia de sesizare cu titlu preliminar a Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), fără să își motiveze refuzul.

ÎN FAPT

2. Societatea reclamantă a fost înființată în 2005 și are sediul în Firiteaz. Aceasta a fost reprezentată de M. Galanton, avocată în București.

3. Guvernul a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna O. Ezer, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

4. Obiectul de activitate al societății reclamante este cultivarea cerealelor, a plantelor leguminoase și a plantelor producătoare de semințe (oleaginoase).

5. În 2011, societatea în cauză a solicitat sprijin pentru dezvoltare rurală din partea Agenției de Plăți și Intervenție pentru Agricultură („APIA”) din București, pentru a avea acces la plățile pentru agromediu acordate de Fondul

European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) în temeiul articolului 36 litera (a) punctul (iv), coroborat cu articolul 39 din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului din 20 septembrie 2005 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) [„Regulamentul (CE) nr. 1698/2005”]. Cererea societății reclamante, de a primi, printre altele, un ajutor care corespundea angajamentului de agromediu pe care îl încheiase conform pachetului 5.1 – agricultură ecologică, a fost admisă. Potrivit angajamentului semnat de societatea reclamantă la 15 aprilie 2011, aceasta se angajase să desfășoare activități agricole într-o zonă defavorizată pentru o perioadă de cinci ani și să respecte bunele condiții agricole și de mediu.

6. În 2012, societatea reclamantă și-a reiterat cererea de ajutor referitor la plățile pentru agromediu acordate în temeiul articolului 36 litera (a) punctul (iv), coroborat cu articolul 39 din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005. În cererea formulată în 2012, societatea reclamantă a declarat suprafețe mai mici decât cele declarate în 2011 pentru anumite parcele de teren pentru care semnase angajamentul de agromediu în 2011.

7. La 4 decembrie 2012, APIA Arad a emis împotriva societății reclamante o așa-numită decizie de plată cu sancțiuni multianuale. Prin această decizie, întemeiată pe Anexa nr. 2 la Ordinul nr. 161/2012 al Ministrului Agriculturii și Dezvoltării Rurale („Ordinul nr. 161/2012”), societății reclamante i s-a aplicat sancțiunea „cod 3”, care prevedea o reducere cu 50 % din valoarea sprijinului obținut în cadrul programului de finanțare.

8. Printr-o notă din 6 martie 2013, APIA Arad a respins recursul grațios formulat de societatea reclamantă împotriva deciziei din 4 decembrie 2012. Din această notă reieșea că societatea în cauză fusese sancționată pentru nerespectarea angajamentului său de agromediu încheiat în 2011, corespunzător pachetului 5.1, potrivit căruia aceasta trebuia să respecte condițiile legate de Sistemul Integrat de Administrare și Control pentru o perioadă de cinci ani.

9. La 30 mai 2013, societatea reclamantă a sesizat Curtea de Apel Timișoara („curtea de apel”) cu o acțiune în contencios administrativ împotriva Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, împotriva APIA București și APIA Arad, în vederea anulării părții din decizia din 4 decembrie 2012 referitoare la sancțiunea corespunzătoare unei reduceri cu 50% a ajutorului de sprijin. Societatea reclamantă a invocat cu titlu preliminar excepția nulității deciziei, susținând că aceasta nu era motivată.

10. În ceea ce privește fondul cauzei, societatea reclamantă a susținut că nedeclararea, pentru un anumit an, a anumitor suprafețe de teren ca având aceeași dimensiune precum cele menționate în angajamentul de agromediu nu constituia o nerespectare a unui criteriu de eligibilitate general, sancționată la litera B din Anexa nr. 2 la Ordinul nr. 161/2012, ci intra în sfera de aplicare a literei D din aceeași anexă, care reglementa sancțiunile pentru nedeclararea tuturor suprafețelor.

11. Aceasta a explicat, de asemenea, că dimensiunea suprafeței de teren constituia un aspect separat, în esență, de criteriile de eligibilitate și că, astfel cum reieșea în mod expres din articolul 18 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1975/2006 al Comisiei din 7 decembrie 2006 privind normele de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului în ceea ce privește punerea în aplicare a procedurilor de control și a ecocondiționalității în ceea ce privește măsurile de sprijin pentru dezvoltarea rurală [„Regulamentul (CE) nr. 1975/2006”], reducerile sau excluderile ajutoarelor aplicate în cazul nerespectării criteriilor de eligibilitate nu erau aplicabile fluctuațiilor privind suprafața terenului. Potrivit societății reclamante, dispozițiile de la litera D din Anexa nr. 2 la Ordinul nr. 161/2012 corespundeau dispozițiilor articolului 16 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 65/2011 al Comisiei din 27 ianuarie 2011 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului în ceea ce privește punerea în aplicare a procedurilor de control și a ecocondiționalității în cazul măsurilor de sprijin pentru dezvoltare rurală [„Regulamentul (UE) nr. 65/2011”] și ale articolului 55 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1122/2009, care stabileau o sancțiune de până la 3% din valoarea ajutorului financiar în cazul nedeclarării (suprafețelor) sau al retragerii unor parcele din suprafețe pentru un anumit an calendaristic și, implicit, excludeau calificarea acestor „nereguli” ca încălcări ale condițiilor de eligibilitate.

12. În ședința din 9 septembrie 2013, societatea reclamantă a solicitat curții de apel, în temeiul articolului 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, să adreseze CJUE întrebări preliminare cu privire la dispozițiile europene pe care le considera relevante în speță.

13. Printr-o hotărâre din 7 octombrie 2013, curtea de apel a admis acțiunea societății în cauză și a anulat decizia atacată pentru lipsa motivării. Curtea de apel nu s-a pronunțat cu privire la cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de societatea reclamantă.

14. APIA București și APIA Arad au formulat recurs împotriva acestei hotărâri în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție („Înalta Curte”). Printr-o decizie din 24 februarie 2015, Înalta Curte a admis recursul acestora, a casat hotărârea atacată și a trimis cauza spre rejudecare Tribunalului Arad („tribunalul”), instanță care, în opinia Înaltei Curți, era competentă să soluționeze cauza în primă instanță.

15. În ședința din 5 mai 2015, societatea reclamantă a solicitat tribunalului să adreseze CJUE întrebări preliminare cu privire la interpretarea articolului 18 din Regulamentul (UE) nr. 65/2011.

16. Prin încheierea din 19 mai 2015, tribunalul a respins cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de societatea reclamantă. Acesta a reamintit că instanța națională are posibilitatea de a nu formula o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, fie pentru că apreciază că poate să interpreteze ea însăși dispozițiile europene respective sau că dreptul european invocat nu este relevant în speță, fie că răspunsul la întrebarea

adresată reiese din jurisprudența existentă a CJUE. În continuare, acesta a observat că instanța națională nu este obligată să admită o astfel de cerere atunci când decizia care trebuie să fie pronunțată poate fi atacată cu recurs. Acesta a explicat că, atunci când instanța națională are îndoieli cu privire la compatibilitatea unei norme interne cu o normă europeană, principiul supremației dreptului european îi permite, dacă este cazul, să elimine efectele celei dintâi. Prin urmare, a considerat că, în cauza respectivă, nu era oportun să sesizeze CJUE, astfel cum a solicitat societatea reclamantă.

17. Printr-o hotărâre din 16 iunie 2015, tribunalul a admis acțiunea reclamantei și a anulat decizia atacată.

18. APIA București și APIA Arad au formulat recurs în fața curții de apel. Printr-o hotărâre din 19 noiembrie 2015, curtea de apel a admis aceste recursuri, a casat hotărârea pronunțată în primă instanță și a trimis cauza la tribunal spre rejudecare în primă instanță.

19. Printr-o hotărâre din 9 februarie 2016, tribunalul a respins acțiunea reclamantei. Pentru a hotărî astfel, tribunalul a observat că articolul 7 alineatul (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 125/2006 pentru aprobarea schemelor de plăți directe și plăți naționale directe complementare, care se acordă în agricultură începând cu anul 2007 („OUG nr. 125/2006”) prevedea condițiile necesare pentru a beneficia de aceste plăți. În continuare, acesta a subliniat că, pentru a obține plata, agricultorul trebuia, printre altele, să încheie un angajament de agromediu pe o perioadă de 5 ani. Acesta a enumerat condițiile de management pe care agricultorul trebuia să le îndeplinească pentru a beneficia de un ajutor în cadrul pachetului 5. În cele din urmă, acesta a adăugat că era necesar să se țină seama de faptul că Anexa nr. 2 la Ordinul nr. 161/2012 conținea litera B, intitulată „sanțiuni pentru nerespectarea criteriilor de eligibilitate, generale și specifice” și că, printre aceste criterii, la această literă se preciza că „suprafețele pentru care se încheie angajamente [în cadrul acestui pachet] trebuie să continue să fie înregistrate de către un organism de inspecție și certificare pe toată perioada angajamentului”. Acest criteriu era un criteriu special, prevăzut în mod expres în cadrul pachetului 5.

20. Tribunalul a explicat apoi că, în conformitate cu articolul 36 litera (a) punctul (iv) din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005, plățile pentru agromediu trebuie să sprijine dezvoltarea durabilă a zonelor rurale și că, în conformitate cu articolul 39 alineatele (2) și (3) din același regulament, agricultorii își asumă voluntar angajamente de agromediu și, în general, pentru o perioadă de la cinci la șapte ani. În continuare, acesta a expus conținutul articolelor 13 și 14 din Hotărârea Guvernului nr. 224/2008 privind stabilirea cadrului general de implementare a măsurilor cofinanțate din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală prin Programul Național de Dezvoltare Rurală 2007-2013 (infra, pct. 30).

21. Tribunalul a subliniat că, în cererea sa din 2012, societatea reclamantă declarase, pentru cinci din parcelele sale, suprafețe mai mici decât cele

declarate în 2011, ceea ce contravenea cerințelor de management aferente pachetului de agromediu acordat pentru o perioadă de cinci ani. Acesta a observat, de asemenea că, pentru trei parcele, societatea reclamantă nu a fost în măsură să prezinte certificarea acordată de organismul de inspecție. În opinia tribunalului, aceste fapte intrau sub incidența literei B din Anexa nr. 2 la Ordinul nr. 161/2012, și nu a literei D, astfel cum a susținut societatea reclamantă. Acesta a explicat că sancțiunile prevăzute pentru nedeclararea tuturor suprafețelor se aplicau în situația în care era încălcată condiția de eligibilitate reglementată la articolul 7 alineatul (1) literele (b) și (e) din OUG nr. 1125/2006. Potrivit tribunalului, legiuitorul european impunea ca, pentru a beneficia de sprijin financiar din bugetul Uniunii Europene, fermierul să respecte minimele condiții agricole și de mediu pe toată suprafața exploatației, nu numai pe aceea pe care solicita sprijin financiar.

22. Societatea reclamantă a formulat recurs împotriva acestei hotărâri în fața curții de apel. Aceasta a susținut că decizia atacată fusese pronunțată cu încălcarea articolelor 16 și 18 din Regulamentul (UE) nr. 65/2011, că respectiva condiție legată de menținerea aceleiași suprafețe de teren nu era un criteriu de eligibilitate și că, având în vedere suprafața foarte redusă a terenului nedeclarat în anul 2012, aplicarea sancțiunilor prevăzute în Anexa nr. 2 la Ordinul nr. 161/2012 era incorectă și încălca legislația Uniunii Europene în materie, care trebuia să prevaleze asupra legislației naționale.

23. În cadrul unei ședințe din 28 octombrie 2016, la finalul dezbaterilor în ședință publică, societatea reclamantă a solicitat curții de apel reluarea cauzei și redeschiderea dezbaterilor pentru invocarea unui incident procedural. Curtea de apel a admis această cerere.

24. Societatea reclamantă a solicitat curții de apel să adreseze CJUE întrebări preliminare, întrucât interpretarea dispozițiilor legale aplicabile și conformitatea acestora cu dreptul european se pretau la mai multe interpretări. Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare în discuție se referea la interpretarea următoarelor norme:

- articolul 16 alineatul (1) a doua teză și articolul 18 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 65/2011;
- punctele 79 și 80 din preambulul Regulamentului (CE) nr. 1122 al Comisiei de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului în ceea ce privește ecocondiționalitatea, modularea și sistemul integrat de administrare și control în cadrul schemelor de ajutor direct pentru agricultori prevăzute de regulamentul respectiv;
- articolul 24 alineatele (1) și (2) din Regulamentul (CE) nr. 73/2009 al Consiliului din 19 ianuarie 2009 de stabilire a unor norme comune pentru sistemele de ajutor direct pentru agricultori în cadrul politicii agricole comune și de instituire a anumitor sisteme de ajutor pentru agricultori – articol abrogat, dar în vigoare la momentul realizării pretinselor acțiuni, care pot fi sancționate, și la data formulării cererii introductive de instanță;

– sancțiunile reglementate de Ordinul nr. 161/2012, ale cărui anumite dispoziții trebuiau, potrivit reclamantei, să constituie transpunerea articolului 16 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 65/2011 și a articolului 55 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1122/2009.

25. Reclamanta a întocmit, de asemenea, o listă cu problemele juridice și întrebările care trebuiau adresate CJUE, pe care le-a depus la dosar.

26. Printr-o hotărâre definitivă din 28 octombrie 2016, curtea de apel a respins recursul reclamantei. În ceea ce privește cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare, aceasta s-a exprimat astfel, în partea introductivă a hotărârii sale:

„Curtea [de apel], în deliberare, apreciază că nu se impune discutarea cererii de sesizare a CJUE în vederea pronunțării unei decizii de interpretare preliminară a prevederilor din Regulamentele CE în sensul sugerat de către [...] [reclamantă] [...]”

27. Pe fondul cauzei, curtea de apel a considerat că dispozițiile Ordinului nr. 161/2012 „nu contrazic prevederile art. 18 parag. 1 lit. b din Regulamentul UE nr. 65/2011”, astfel cum susținea reclamanta. Aceasta a considerat că dispozițiile acestui ordin „stabilesc în mod concret în Anexa nr. 2 sancțiunile care se aplică pentru nerespectarea criteriilor de eligibilitate, generale și specifice” și că „la pct. B din anexa respectivă sunt prevăzute criteriile de eligibilitate aferente pachetului 5 – Agricultură ecologică, care reglementează drept condiție principală de eligibilitate ca suprafețele pentru care se încheie angajamentele în vederea obținerii sprijinului financiar să fie înregistrate de către un organism de inspecție, să continue și să fie certificate pe toată perioada angajamentului”. După examinarea actelor aflate la dosar, curtea de apel a hotărât că nu a fost respectată condiția de eligibilitate pentru acordarea sprijinului financiar în conformitate cu angajamentul de agromediu încheiat în 2011, întrucât, în anul 2012, suprafața totală pentru care s-a angajat reclamanta în anul 2011 nu a fost nici înregistrată, nici certificată, nefiind astfel respectată condiția care impunea ca angajamentul încheiat inițial să fie respectat pentru o perioadă de cinci ani. Aceasta a adăugat că tribunalul a aplicat în mod corect în speță dispozițiile relevante ale OUG nr. 125/2006.

28. Societatea reclamantă a formulat o contestație în anulare, o cale de atac extraordinară, împotriva hotărârii din 28 octombrie 2016, invocând lipsa de motivare a acestei hotărâri. Printr-o hotărâre definitivă din 26 aprilie 2017, curtea de apel a respins contestația în anulare, precizând că instanța care a statuat în ultimă instanță s-a pronunțat cu privire la cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare, în măsura în care a respins-o, și că motivarea insuficientă a acestei decizii nu constituia o omisiune în sensul legislației procedurale.

CADRUL JURIDIC INTERN ȘI EUROPEAN RELEVANT

I. DREPTUL INTERN RELEVANT

29. Articolele relevante din Codul de procedură civilă prevăd următoarele:

Articolul 425

„(1) Hotărârea va cuprinde:

[...]

b) considerentele, în care se vor arăta obiectul cererii și susținerile pe scurt ale părților, expunerea situației de fapt reținută de instanță pe baza probelor administrate, motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază soluția, arătându-se atât motivele pentru care s-au admis, cât și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților;”

30. Hotărârea Guvernului nr. 224/2008 privind stabilirea cadrului general de implementare a măsurilor cofinanțate din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală prin Programul Național de Dezvoltare Rurală 2007-2013, astfel cum era în vigoare la momentul faptelor, prevedea, la articolul 13, că utilizarea durabilă a terenurilor agricole era sprijinită, printre altele, prin intermediul măsurii 214 „Plăți de agromediu”. Potrivit articolului 14 din aceeași hotărâre, APIA trebuia să stabilească dacă solicitantul ajutorului avea dreptul la plată, să stabilească suma care trebuia acordată și să efectueze plata.

31. Dispozițiile relevante în speță din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 125/2006 pentru aprobarea schemelor de plăți directe și plăți naționale directe complementare, care se acordă în agricultură începând cu anul 2007, în vigoare la momentul faptelor, erau redactate după cum urmează:

Articolul 7

„(1) Pentru a beneficia de acordarea de plăți în cadrul schemelor de plată unică pe suprafață, solicitanții trebuie să fie înscrși în Registrul fermierilor, administrat de Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, să depună cerere de solicitare a plăților la termen și să îndeplinească următoarele condiții generale:

a) să exploateze un teren agricol cu o suprafață de cel puțin 1 ha, iar suprafața parcelei agricole să fie de cel puțin 0,3 ha [...];

b) să declare toate parcelele agricole;

[...]

e) să respecte bunele condiții agricole și de mediu, reglementate prin legislația națională, pe toată suprafața agricolă a exploatației;

[...]”

32. Ordinul nr. 161/2012 al Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, astfel cum era în vigoare la momentul faptelor, prevedea, printre altele, în cadrul Programului național de dezvoltare rurală 2007-2013, sistemul de sancțiuni aferent cererilor de plată depuse începând cu anul 2012,

care era aprobat pentru măsura 214, intitulată „Plăți de agromediu”. Anexa nr. 2 la acest ordin reglementa sistemul de sancțiuni pentru măsura 214.

33. Litera B din Anexa nr. 2 privea „sancțiunile pentru nerespectarea criteriilor de eligibilitate, generale și specifice”. La această literă, condiția „semnarea și menținerea angajamentului pe o perioadă de 5 ani de la data semnării” figura, în al doilea tabel din Anexa nr. 2, printre condițiile de eligibilitate. În ceea ce privește pachetul 5 referitor la agricultura ecologică, în același tabel se menționa, printre condițiile de eligibilitate, că „suprafețele pentru care se încheie angajamente [în cadrul acestui pachet] trebuie să continue să fie înregistrate de către un organism de inspecție și certificare pe toată perioada angajamentului”. În cazul nerespectării acestui criteriu și dacă suprafața era mai mică de 30% din suprafața de teren aflată sub angajament, era necesară aplicarea sancțiunii cu cod 3, și anume reducerea cu 50% a sprijinului acordat.

34. Litera D din Anexa nr. 2 la Ordinul nr. 161/2012, intitulată „sancțiunile pentru nedeclararea tuturor suprafețelor”, prevedea următoarele:

„În cazul în care, pentru un anumit an, un fermier nu declară toate suprafețele, iar diferența dintre suprafața totală declarată în cererea de plată, pe de o parte, și suma dintre suprafața declarată și suprafața totală a parcelelor nedeclarate, pe de altă parte, este mai mare de 3% din suprafața totală declarată, valoarea totală a plăților directe cuvenite fermierului pentru anul în care s-a constatat neregula se reduce cu până la 3% [...]”

II. DREPTUL UNIUNII EUROPENE RELEVANT

35. Articolul 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene („TFUE”; fostul articol 234 din Tratatul de instituire a Comunității Europene) prevede sesizarea cu titlu preliminar a CJUE în următoarele condiții:

„Curtea de Justiție este competentă să se pronunțe, cu titlu preliminar, cu privire la:

(a) interpretarea prezentului tratat,

(b) validitatea și interpretarea actelor adoptate de instituțiile Comunității [...];

[...]

În cazul în care o asemenea chestiune se invocă în fața unei instanțe dintr-un stat membru, această instanță poate, în cazul în care apreciază că o decizie în această privință îi este necesară pentru a pronunța o hotărâre, să ceară Curții de Justiție să se pronunțe cu privire la această chestiune.

În cazul în care o asemenea chestiune se invocă într-o cauză pendinte în fața unei instanțe naționale ale cărei decizii nu sunt supuse vreunei căi de atac în dreptul intern, această instanță este obligată să sesizeze Curtea de Justiție.”

36. Interpretând această dispoziție, CJUE a precizat următoarele, în cauza *SRL CILFIT și Lanificio di Gavardo Spa. împotriva Ministerului Sănătății* (C-283/81, Hotărârea din 6 octombrie 1982, ECLI:EU:C:1982:335, pct. 21):

„[...] o instanță națională ale cărei decizii nu sunt supuse unei căi de atac în dreptul intern trebuie, atunci când se pune o problemă de drept [al Uniunii] în cauza dedusă judecătii sale, să își îndeplinească obligația de sesizare a Curții de Justiție, cu excepția cazului în care constată că problema invocată nu este pertinentă sau că dispoziția comunitară în cauză a făcut deja obiectul unei interpretări din partea Curții sau că aplicarea corectă a dreptului [Uniunii] se impune cu o asemenea evidență încât nu mai lasă loc niciunei îndoieli rezonabile; existența unei astfel de posibilități trebuie să fie evaluată în funcție de caracteristicile proprii dreptului comunitar, de dificultățile specifice pe care le prezintă interpretarea acestuia și de riscul divergențelor de jurisprudență în cadrul Comunității.”

37. În ceea ce privește inițierea procedurii preliminare, CJUE a făcut precizări în acest sens în Hotărârea *György Katz împotriva lui István Roland Sós* (C-404/07, 9 octombrie 2008, ECLI:EU:C:2008:553, pct. 37):

„[...] instanța națională are calitatea de a sesiza Curtea, iar nu părțile din acțiunea principală. Competența de a stabili întrebările ce urmează a fi adresate Curții este prin urmare rezervată instanței naționale, iar părțile nu pot schimba conținutul acestora [...]”

38. În Hotărârea din 9 noiembrie 2010, pronunțată în cauza *VB Pénzügyi Lízing Zrt. împotriva Ference Schneider* (C-137/08, ECLI:EU:C:2010:659, pct. 28), CJUE a precizat următoarele:

„[...] sistemul stabilit prin articolul 267 TFUE în vederea asigurării unității de interpretare a dreptului Uniunii în statele membre instituie o cooperare directă între Curte și instanțele naționale printr-o procedură independentă de orice inițiativă a părților [...]”

39. La 25 noiembrie 2016, CJUE a publicat o actualizare a „Recomandărilor în atenția instanțelor naționale, referitoare la efectuarea trimitărilor preliminare” (2016/C 439/01), a căror parte relevantă este următoarea:

„3. Competența Curții de a se pronunța cu titlu preliminar cu privire la interpretarea sau la validitatea dreptului Uniunii se exercită la inițiativa exclusivă a instanțelor naționale, indiferent de împrejurarea dacă părțile din litigiul principal și-au exprimat sau nu și-au exprimat dorința cu privire la o sesizare a Curții. Întrucât este chemată să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată, instanța națională sesizată cu soluționarea unui litigiu – și numai ea – este cea care are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile fiecărei cauze, atât necesitatea unei cereri de decizie preliminară pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinenta întrebărilor pe care le adresează Curții.”

40. Dispozițiile relevante din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului din 20 septembrie 2005 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) au următorul cuprins:

Articolul 36 – Măsuri

„Ajutorul prevăzut în prezenta secțiune se referă la:

a) măsurile axate pe utilizarea durabilă a terenurilor agricole, grație:

[...]

iv) plăților pentru agromediu,
[...]"

Articolul 39 – Plăți pentru agromediu

„[...]

(2) Plățile pentru agromediu se acordă agricultorilor care își asumă voluntar angajamente în favoarea agromediului. Atunci când acest lucru este justificat de realizarea obiectivelor de mediu, plățile pentru agromediu pot fi acordate și altor gestionari de terenuri.

3. Plățile pentru agromediu privesc numai angajamentele care depășesc standardele obligatorii stabilite în conformitate cu articolele 4 și 5 din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 și cu anexele III și IV la regulamentul menționat, precum și cerințele minime pentru îngrășăminte și produse fitosanitare și celelalte cerințe obligatorii corespunzătoare stabilite în legislația națională și indicate în program.

Aceste angajamente sunt asumate, în general, pentru o perioadă de la cinci la șapte ani. [...]"

41. Articolele relevante din Regulamentul (UE) nr. 65/2011 al Comisiei din 27 ianuarie 2011 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului în ceea ce privește punerea în aplicare a procedurilor de control și a ecocondiționalității în cazul măsurilor de sprijin pentru dezvoltare rurală au următorul cuprins:

Articolul 1 Domeniul de aplicare

Prezentul regulament stabilește normele de punere în aplicare a procedurilor de control și a ecocondiționalității în cazul măsurilor cofinanțate de sprijin pentru dezvoltare rurală stabilite în temeiul Regulamentului (CE) nr. 1698/2005."

Subsecțiunea II Reduceri și excluderi

Articolul 16

Reduceri și excluderi care vizează mărimea suprafeței

„1. În cazul în care, pentru un anumit an, un beneficiar nu declară toate suprafețele agricole, iar diferența dintre suprafața agricolă totală declarată în cererea de plată, pe de o parte, și suprafața declarată plus suprafața totală a parcelelor agricole nedeclarate, pe de altă parte, este mai mare de 3 % din suprafața declarată, valoarea globală a ajutorului în cadrul măsurilor pe suprafață plătită către respectivul beneficiar pentru anul respectiv se reduce cu până la 3 %, în funcție de gravitatea omisiunii.

[...]"

Articolul 18

Reduceri și excluderi în cazul nerespectării criteriilor de eligibilitate, a angajamentelor și a obligațiilor conexe

„1. Ajutorul solicitat se reduce sau se refuză în cazul nerespectării următoarelor obligații și criterii:

a) pentru măsurile prevăzute la articolul 36 litera (a) punctele (iv) și (v) și la articolul 36 litera (b) punctul (v) din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005, standardele obligatorii relevante, precum și cerințele minime privind utilizarea îngrășămintelor și a produselor fitosanitare, alte cerințe obligatorii relevante menționate la articolul 39 alineatul (3), articolul 40 alineatul (2) și articolul 47 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 și angajamentele care depășesc respectivele standarde și cerințe; sau

b) criteriile de eligibilitate altele decât cele privind mărimea suprafeței declarate sau numărul de animale declarat.

În cazul angajamentelor multianuale, reducerile, excluderile și recuperările se aplică, de asemenea, sumelor deja plătite în anii precedenți pentru angajamentul respectiv. [...]”

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 6 § 1 DIN CONVENȚIE

42. Societatea reclamantă susține că instanța de apel a respins cererea acesteia de pronunțare a unei hotărâri preliminare (adresată CJUE), fără să își motiveze refuzul. Aceasta invocă art. 6 § 1 din Convenție, ale cărui dispoziții relevante sunt redactate după cum urmează:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil [...] a cauzei sale, de către o instanță [...], care va hotărî [...] asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil [...]”

A. Cu privire la admisibilitate

43. Curtea reamintește că, pentru ca latura civilă a art. 6 § 1 să fie aplicabilă, trebuie să existe o „contestație” asupra unui „drept” cu privire la care se poate pretinde, cel puțin în mod întemeiat, că este recunoscut în dreptul intern, indiferent dacă dreptul în cauză este protejat sau nu de Convenție [*Bochan împotriva Ucrainei* (nr. 2) (MC), nr. 22251/08, pct. 42, CEDO 2015]. Curtea observă că procedura internă privea amploarea reducerii ajutorului financiar de care beneficia societatea reclamantă, care desfășura activități agricole, în temeiul dispozițiilor europene privind sprijinul pentru dezvoltare rurală și al dreptului național relevant (supra, pct. 5). În aceste condiții, Curtea apreciază că societatea reclamantă putea susține, cel puțin în mod întemeiat, că avea un drept recunoscut în dreptul intern. Având în vedere interesul patrimonial și potențialele repercusiuni pe care le putea avea soluționarea litigiului asupra activității societății în cauză, Curtea consideră că aspectul civil al art. 6 din Convenție este aplicabil în speță.

44. Constatând că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat și că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate prevăzut la art. 35 din Convenție, Curtea îl declară admisibil.

B. Cu privire la fond*1. Argumentele părților***a) Societatea reclamantă**

45. Societatea reclamantă susține că refuzul curții de apel de a sesiza CJUE cu întrebările preliminare adresate de aceasta nu a fost motivat conform criteriilor stabilite în Hotărârea *Cilfit*. Aceasta adaugă că, în motivarea hotărârii din 28 octombrie 2016, nu există niciun element care să permită să se deducă faptul că abordarea curții de apel s-ar fi bazat pe criteriul lipsei de relevanță a cererii și/sau criteriul evidenței în ceea ce privește interpretarea exactă a dispozițiilor dreptului Uniunii Europene. Aceasta arată că motivarea încheierii tribunalului din 19 mai 2015 nu compensa lipsa de motivare a curții de apel, având în vedere că era vorba despre o instanță de prim grad de jurisdicție pentru care cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare era facultativă și că acesta își întemeiasse decizia pe principiul supremației dreptului european, și nu pe criteriile stabilite în jurisprudența *Cilfit*.

b) Guvernul

46. Guvernul explică faptul că, în speță, curtea de apel a respins cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de societatea reclamantă, pe motiv că nu era necesară examinarea cererii. Acesta adaugă că, în încheierea sa din 19 mai 2015, tribunalul a menționat că instanța națională nu era obligată să formuleze o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, întrucât aprecia că putea să interpreteze ea însăși dispozițiile europene respective sau că dreptul european invocat nu era relevant în speță (supra, pct. 16).

47. În opinia Guvernului, răspunsul furnizat societății reclamante implica faptul că instanțele naționale nu aveau nicio îndoială cu privire la aplicarea corectă în speță a dreptului Uniunii Europene și că motivul astfel invocat de societatea reclamantă nu era pertinent. Guvernul susține că tribunalul și-a motivat decizia în detaliu, evidențiind caracterul inoportun al sesizării CJUE cu întrebări preliminare (supra, pct. 16). Acesta adaugă că motivele respingerii cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare în lumina criteriilor stabilite în Hotărârea *Cilfit* puteau fi deduse din motivarea hotărârii pronunțate de curtea de apel asupra fondului cauzei. Acesta explică faptul că, în răspunsul la motivul de recurs formulat de societatea reclamantă în temeiul dreptului Uniunii Europene, curtea de apel a precizat că dispozițiile Ordinului nr. 161/2012 nu contraziceau dispozițiile articolului 18 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 65/2011 și a expus modul în care ordinul respectiv stabilise sancțiunile aplicabile.

2. Motivarea Curții

a) Principiile generale

48. Astfel cum a explicat Curtea în hotărârea *Ullens de Schooten și Rezabek împotriva Belgiei* (nr. 3989/07 și 38353/07, pct. 56, 20 septembrie 2011) și cum a reamintit, mai recent, în hotărârea *Sanofi Pasteur împotriva Franței* (nr. 25137/16, pct. 68, 13 februarie 2020), din cel de-al treilea paragraf al articolului 267 TFUE rezultă că, în cazul în care o întrebare care se referă în special la interpretarea tratatului sau a unor acte adoptate de instituțiile Uniunii Europene este adresată în cadrul unei proceduri în fața unei instanțe naționale ale cărei decizii nu sunt susceptibile de o cale de atac jurisdicțională în dreptul intern – precum, în speță, curtea de apel –, această instanță are obligația să sesizeze CJUE cu titlu preliminar cu privire la această întrebare. Totuși, această obligație nu este absolută. Reiese, într-adevăr, din jurisprudența *Cilfit* a CJUE că le revine instanțelor naționale ale căror decizii nu sunt susceptibile de o cale de atac jurisdicțională de drept intern, ca și celorlalte instanțe naționale, sarcina de a aprecia dacă o decizie asupra unei chestiuni de drept al Uniunii este necesară pentru a le permite să își pronunțe decizia. Hotărârea precizează în această privință că, în consecință, acestea nu sunt obligate să trimită o întrebare legată de interpretarea dreptului Uniunii, adresată în fața lor, în cazul în care constată că „[această întrebare] nu este relevantă”, că „dispoziția [Uniunii] în cauză a făcut deja obiectul unei interpretări din partea Curții [de Justiție]” sau că „aplicarea corectă a dreptului comunitar se impune cu o evidență care nu lasă loc niciunei îndoieli rezonabile” (supra, pct. 36-39).

49. Convenția nu garantează, ca atare, dreptul ca o cauză să fie trimisă, cu titlu preliminar, în fața CJUE de către instanța națională (*Baydar împotriva Țărilor de Jos*, nr. 55385/14, pct. 39, 24 aprilie 2018; a se vedea și *Ullens de Schooten și Rezabek*, citată anterior, pct. 57). Totuși, art. 6 § 1 pune în sarcina instanțelor interne obligația de a motiva, având în vedere dreptul aplicabil, deciziile prin care acestea refuză să adreseze o întrebare preliminară, cu atât mai mult atunci când dreptul aplicabil nu admite un astfel de refuz decât cu titlu de excepție. Curtea deduce că, atunci când este sesizată în acest temei cu privire la o acuzație de încălcare a art. 6 § 1, sarcina sa constă în a se asigura că decizia de refuz criticată în fața sa este însoțită în mod corespunzător de astfel de motive. În aceste condiții, aceasta a reamintit că, deși îi revine sarcina să efectueze această verificare cu rigurozitate, nu este de competența Curții să se pronunțe cu privire la erorile pretins comise de instanțele interne în interpretarea sau aplicarea dreptului relevant (*Ullens de Schooten și Rezabek*, citată anterior, pct. 60-61, *Dhahbi împotriva Italiei*, nr. 17120/09, pct. 31, 8 aprilie 2014, și *Sanofi Pasteur*, citată anterior, pct. 69). Cu privire la acest ultim aspect, Curtea a reamintit, de asemenea, că le revine în primul rând autorităților naționale, în mod special instanțelor, sarcina de a interpreta și de a aplica dreptul intern, după caz, în conformitate cu dreptul Uniunii

Europene, rolul Curții limitându-se la verificarea compatibilității efectelor deciziilor lor cu Convenția (*Ullens de Schooten și Rezabek*, citată anterior, pct. 54).

50. Curtea a precizat, de asemenea, că, în cadrul specific al celui de-al treilea paragraf al articolului 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, aceasta înseamnă că instanțele naționale ale căror decizii nu sunt supuse unei căi de atac în dreptul intern și care refuză să sesizeze CJUE cu titlu preliminar cu o întrebare privind interpretarea dreptului Uniunii Europene adresată în fața lor sunt obligate să își motiveze refuzul cu privire la excepțiile prevăzute de jurisprudența CJUE (*Ullens de Schooten și Rezabek*, citată anterior, pct. 62, și *Sanofi Pasteur*, citată anterior, pct. 70).

51. Curtea a confirmat aceste principii în hotărâri și decizii ulterioare, precizând totodată că acestea nu exclud posibilitatea ca, în cazul în care o instanță internă superioară respinge o cerere, cu o motivare sumară, întrucât aceasta nu ridică nicio chestiune juridică de o importanță fundamentală sau nu are șanse să fie admisă, se acceptă, după caz, din perspectiva art. 6 din Convenție, ca această instanță să nu examineze în mod explicit cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată în cadrul acestei cereri (a se vedea, în special, *Baydar*, citată anterior, pct. 42, 46 și 48). Același lucru este valabil și în cazul în care acțiunea este declarată inadmisibilă pentru nerespectarea condițiilor de admisibilitate [*Astikos Kai Paratheristikos Oikodomikos Synetairismos Axiomatikon și Karagiorgos împotriva Greciei* (dec.), nr. 29382/16 și 489/17, pct. 47, 9 mai 2017]. În astfel de cazuri, răspunsurile la întrebările avute în vedere, indiferent care ar fi acestea, nu ar afecta rezultatul cauzei (*ibidem*). De asemenea, Curtea admite că, *in concreto*, motivele respingerii cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare, în lumina criteriilor *Cilfit*, pot fi deduse din motivarea restului deciziei instanței în cauză [*Krikorian împotriva Franței* (dec.), nr. 6459/07, pct. 97-99, 26 noiembrie 2013, *Harisch împotriva Germaniei*, nr. 50053/16, pct. 37-42, 11 aprilie 2019, și *Ogieriakhi împotriva Irlandei* (dec.) (Comitet), nr. 57551/17, pct. 62, 30 aprilie 2019] sau din motivele, oarecum implicite, menționate în decizia de respingere a cererii (*Repcevirág Szövetkezet împotriva Ungariei*, nr. 70750/14, pct. 57-58, 30 aprilie 2019).

b) Aplicarea acestor principii în speță

52. În speță, întrebările preliminare pe care societatea reclamantă dorea să le adreseze CJUE, prin intermediul curții de apel, referitoare la interpretarea mai multor articole din dreptul european, au fost formulate cu precizie și potrivit modalităților impuse de dreptul intern (supra, pct. 24-25) (a se compara cu *Somorjai împotriva Ungariei*, nr. 60934/13, pct. 59-60, 28 august 2018). De altfel, nu a existat o controversă între părți cu privire la acest lucru. În plus, curtea de apel nu a declarat acțiunea societății reclamante inadmisibilă, ci a respins-o după examinarea pe fond a cauzei. Așadar, cauza de față nu intră sub incidența primului caz evocat la punctul 51 de mai sus.

53. În continuare, ca răspuns la cererea de sesizare cu titlu preliminar a CJUE, formulată de societatea reclamantă, curtea de apel s-a limitat să precizeze că „nu se impune[a] discutarea cererii de sesizare a CJUE” (supra, pct. 26). Așadar, curtea de apel nu a făcut referire în mod expres la niciunul dintre cele trei criterii *Cilfit* și nu există niciun indiciu că aceasta ar fi apreciat că dispozițiile dreptului Uniunii în cauză făcuseră „deja obiectul unei interpretări din partea” CJUE, și, de altfel, Guvernul nu susține acest lucru. În schimb, Guvernul pare să considere că din hotărârea curții de apel reiese în mod implicit că aplicarea corectă a dreptului Uniunii Europene se impunea în mod evident judecătorilor care au soluționat cauza și că, prin urmare, întrebările nu erau pertinente (supra, pct. 47). În această privință, susține că, în hotărârea sa din 28 octombrie 2016, curtea de apel a menționat că dispozițiile Ordinului nr. 161/2012 „nu contrazic[eau] prevederile art. 18 parag. 1 lit. b din Regulamentul UE nr. 65/2011”.

54. Cu toate acestea, Curtea nu identifică, în motivarea hotărârii curții de apel, niciun element care ar permite să se deducă faptul că aceasta ar fi fost abordarea curții de apel.

55. Desigur, hotărârea curții de apel face referire, cel puțin în partea introductivă, la întrebările preliminare adresate de societatea reclamantă (utilizând formula „nu se impune[a] discutarea cererii de sesizare a CJUE”). Totuși, această hotărâre nu precizează motivele pentru care s-a considerat că problemele ridicate nu meritau să fie discutate și transmise CJUE (*Sanofi Pasteur*, citată anterior, pct. 78, și *Schipani și alții împotriva Italiei*, nr. 38369/09, pct. 70-71, 21 iulie 2015). Simpla menționare a faptului că dispozițiile Ordinului nr. 161/2012 nu contraveneau articolului 18 din Regulamentul (UE) nr. 65/2011 nu constituie un răspuns clar referitor la motivul refuzului [a se vedea, pentru o situație diferită, *Sindicatul Pro Asistență socială împotriva României* (dec.), nr. 24456/13, pct. 29-30, 6 martie 2014, în care instanțele naționale au explicat motivele pentru care dispozițiile europene nu erau aplicabile în speță]. În plus, analiza efectuată de curtea de apel, care a făcut referire la articolul 18 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 65/2011 (supra, pct. 27), nu poate compensa lipsa oricărei explicații cu privire la refuzul de a adresa CJUE întrebări cu privire la celelalte dispoziții europene menționate în cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare. Așadar, în opinia Curții, motivarea hotărârii curții de apel nu permite să se stabilească dacă aceste întrebări au fost examinate pe baza criteriilor *Cilfit* și, dacă este cazul, în lumina cărui criteriu sau a căror criterii a decis instanța de ultim grad de jurisdicție să nu le transmită CJUE.

56. În ceea ce privește argumentul Guvernului potrivit căruia tribunalul furnizase, în încheierea sa din 19 mai 2015, o explicație detaliată care justifică respingerea cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de societatea reclamantă (supra, pct. 47), Curtea observă că, în fața acestei instanțe, societatea reclamantă nu a formulat întrebări identice cu cele adresate în fața curții de apel (supra, pct. 15 și 24). În plus, în urma casării

hotărârii din 16 iunie 2015, pronunțată de tribunal (supra, pct. 18), cauza a fost trimisă spre rejudecare la tribunal, în vederea pronunțării unei noi hotărâri, întrucât încheierea din 19 mai 2015 nu mai era valabilă. În cele din urmă, întrucât decizia pe care trebuia să o pronunțe tribunalul putea face obiectul unei căi de atac, criteriile pe care acesta din urmă trebuia să le aplice pentru respingerea cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de societatea reclamantă, nu erau cele expuse în jurisprudența *Cilfit* (supra, pct. 16).

57. Ținând seama de cele de mai sus, Curtea a ajuns la concluzia că, în speță, a fost încălcat art. 6 din Convenție.

II. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

58. În conformitate cu art. 41 din Convenție,

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

59. Societatea reclamantă nu solicită nicio sumă cu titlu de prejudiciu material. În schimb, aceasta solicită 6 000 de euro (EUR) pentru repararea prejudiciului moral pe care consideră că l-a suferit.

60. Guvernul susține că o eventuală constatare a unei încălcări a Convenției ar putea constitui o reparație adecvată. În subsidiar, acesta consideră că suma solicitată de societatea în cauză este excesivă și nerezonabilă.

61. Curtea observă că societatea reclamantă nu solicită repararea prejudiciului său material. Prin urmare, nu se acordă nicio sumă cu acest titlu. În ceea ce privește repararea prejudiciului moral, Curtea a hotărât deja că alt prejudiciu decât cel material poate presupune, pentru o persoană juridică, elemente mai mult sau mai puțin „obiective” și „subiective”. Printre aceste elemente, trebuie recunoscute reputația entității juridice, dar și incertitudinea în planificarea deciziilor care trebuie luate, problemele cauzate gestionării entității juridice înseși, ale căror consecințe nu pot fi calculate exact, și, în cele din urmă, deși într-o măsură mai mică, angoasa și neplăcerile suferite de membrii organelor de conducere ale entității [*Parohia greco-catolică Lupeni și alții împotriva României* (MC), nr. 76943/11, pct. 182, 29 noiembrie 2016]. Curtea apreciază că simpla constatare a unei încălcări nu constituie, în speță, o reparație suficientă pentru prejudiciul moral suferit de societatea reclamantă. Pronunțându-se în echitate, conform art. 41 din Convenție, îi acordă reclamantei suma de 1 500 EUR cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral.

B. Cheltuieli de judecată

62. Societatea reclamantă solicită, de asemenea, 8 892 EUR pentru cheltuielile de judecată efectuate în fața instanțelor interne și 6 273 EUR pentru cele efectuate în fața Curții. Aceasta furnizează chitanțe privind plata onorariilor, care corespund acestor sume.

63. Guvernul susține că societatea reclamantă nu a furnizat documente justificative pentru a dovedi caracterul real și necesar al cheltuielilor efectuate.

64. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor de judecată decât în măsura în care se stabilește caracterul real, necesar și rezonabil al acestora. În speță, ținând seama de documentele de care dispune și de jurisprudența sa, Curtea consideră că este rezonabil să îi acorde societății reclamante suma de 5 000 EUR pentru toate cheltuielile.

C. Dobânzi moratorii

65. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, ÎN UNANIMITATE, CURTEA

1. *declară* cererea admisibilă;
2. *hotărăște* că a fost încălcat art. 6 din Convenție;
3. *hotărăște*
 - a) că statul pârât trebuie să plătească societății reclamante, în termen de trei luni de la data rămânării definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care trebuie convertite în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății:
 - i. 1 500 EUR (o mie cinci sute de euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral;
 - ii. 5 000 EUR (cinci mii de euro), plus orice sumă ce poate fi datorată de către societatea reclamantă cu titlu de impozit pentru această sumă, pentru cheltuielile de judecată,
 - b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

4. *respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la 13 iulie 2021, în temeiul art. 77 § 2 și art. 77 § 3 din Regulament.

Andrea Tamietti
Grefier

Yonko Grozev
Președinte